

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
دانشکده پزشکی

عنوان:

بررسی تطبیقی مبانی فلسفی اصول چهارگانه اخلاق پزشکی

پایان نامه جهت دریافت درجه دکترا تخصصی

در

رشته اخلاق پزشکی

نکارنده:

دکتر حمیدرضا نمازی

استاد راهنما

دکتر باقر لاریجانی

استاد مشاور

دکتر کیارش آرامش

سال دفاع 1395

مقدمه: اصول چهارگانه اخلاق پزشکی در چند دهه‌ی اخیر بنیانی برای کنش‌های اخلاقی در حوزه‌ی سلامت بر ساخته است. نقد و بررسی فلسفی این اصول از منظر تفکر غرب و تفکر اسلامی گشاینده‌ی افق‌های جدید نظری در اخلاق پزشکی است. این رساله در آغاز به مسائل اصل‌گرایی پرداخته و نظرگاه بیوچامپ و چیلدرس در این باب را نقد کرده است. بررسی و نقد اخلاق مشترک، اخلاق حرفه‌ای، سیاست عمومی و نیز حل تعارض میان اصول و وزن‌دهی و اختصاصی کردن آن‌ها از مهم‌ترین این مسائل است. هم‌چنین، اقتباس بنیان‌گذاران چهار اصل از دیوید راس از لحاظ روشی و فلسفی نقد شده است.

روش کار: در آغاز مبانی فلسفی اصل‌گرایی در اخلاق پزشکی با روش نقد درون ماندگار بررسی و نقد شده و سپس با استفاده از تحلیل مفهومی هر کدام از چهار اصل اخلاق پزشکی بحث شده‌اند.

یافته‌ها: دو اصل جبران خطای گذشته (که اصلی گذشته‌نگر است) و اصل اصلاح نفس (که اصلی ناظر بر ارتباط فرد با خودش است) با عنوان اصول مهم راس در وظایف نگاه نخستین، جایی در اصول چهارگانه ندارند در ادامه این چهار اصل به تفکیک از حیث مبانی فلسفی غرب و اسلامی بررسی شده‌اند. فردگرایی، آزادی اراده، صرافت طبع، مالکیت بر بدن و کرامت انسانی از مهم‌ترین مبانی فلسفی اتونومی هستند که تلقیاتی کاملاً متفاوتی در این دو مکتب پیدا کرده‌اند. اهمیت توجه به مفهوم سعادت در سودرسانی و نازیانمندی امری مغفول در اخلاق پزشکی رایج است. عدالت انفسی نیز به مدد عدالت آفاقی آن‌گونه که در تفکر اسلامی مطرح شده است می‌تواند نقش حسن فاعلی را در اخلاق پزشکی برجسته‌تر کند.

نتایج: نتیجه این مطالعه باز تعریف اصل‌گرایی در اخلاق پزشکی و نقد شیوه رایج کنونی است و هم‌چنین، نشان می‌دهد که جامعیت زمانی و جامعیت ارتباطی دو مفهوم مهم‌اند که در اصول چهارگانه اخلاق پزشکی مغفول افتاده‌اند.